DAMU

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ӨҢІРЛІК ДАМУ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ ОНЫҢ АЙМАҚТАРЫНДАҒЫ
ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ ДАМУ ЖАҒДАЙЫ ТУРАЛЫ

ЕСЕП

5-ШЫҒАРЫЛЫМ / ВЫПУСК 5

ОТЧЕТ

О СОСТОЯНИИ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ И ЕГО РЕГИОНАХ

АЛМАТЫ, 2013

СОДЕРЖАНИЕ

ОБРАЩЕНИЕ ПЕРВОГО ЗАМЕСТИТЕЛЯ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН 18
ОБРАЩЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ПРАВЛЕНИЯ АО «ФОНД «ДАМУ» 20

РАЗДЕЛ 1. МОНИТОРИНГ СОСТОЯНИЯ И ДИНАМИКИ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН 22

1. Доля субъектов МСП в общем количестве хозяйствующих субъектов 23
2. Динамика активных и зарегистрированных субъектов МСП 24
3. Структура активных субъектов МСП по организационно-правовым формам 25
4. Численность занятых в МСП 26
5. Выпуск продукции субъектами МСП 27
6. Динамика кредитования малого предпринимательства 28
7. Отраслевая структура макропоказателей МСП 29
8. Сравнение показателей развития сектора МСП Казахстана с другими странами 32

РАЗДЕЛ 2. СРАВНЕНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РАЗВИТИЯ МСП В РЕГИОНАХ КАЗАХСТАНА 36

1. Количество активных субъектов МСП 37
2. Активность субъектов МСП 38
3. Региональная структура субъектов МСП по организационно-правовым формам 38
4. Количество малых и средних предприятий с иностранным участием 39
5. Количество субъектов МСП на 1000 жителей 40
6. Количество активных субъектов МСП в гендерном аспекте 41
7. Численность населения, занятого в МСП 42
8. Объем выпуска продукции субъектами МСП 43
9. Региональная структура кредитования малого предпринимательства БВУ 43

РАЗДЕЛ 3. АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ СУБЪЕКТОВ МСП В РЕГИОНАХ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН 48

Малое и среднее предпринимательство в г. Астана 49
1. Социально-экономический портрет города 50
2. Динамика зарегистрированных и активных субъектов МСП 50
3. Структура субъектов МСП по организационно-правовым формам 51
4. Структура малых и средних предприятий по видам экономической деятельности 52
5. Динамика количества малых и средних предприятий с иностранным участием 53
6. Численность активно занятого населения в МСП 54
7. Выпуск продукции субъектами МСП 55
8. Динамика кредитования малого предпринимательства БВУ 56
9. Информация о результатах Программ Фонда «Даму» 56

Малое и среднее предпринимательство в г. Алматы 59
1. Социально-экономический портрет города 60
2. Динамика зарегистрированных и активных субъектов МСП 60
3. Структура субъектов МСП по организационно-правовым формам 61
4. Структура малых и средних предприятий по видам экономической деятельности 62
5. Динамика количества малых и средних предприятий с иностранным участием 63
6. Численность активно занятого населения в МСП 64
7. Выпуск продукции субъектами МСП 65
8. Динамика кредитования малого предпринимательства БВУ 65
9. Информация о результатах Программ Фонда «Даму» 66

Малое и среднее предпринимательство в Акмолинской области 69
1. Социально-экономический портрет области 70
2. Динамика зарегистрированных и активных субъектов МСП 70

3. Система государственной поддержки МСП в Канаде 295
4. Институты поддержки МСП в Израиле 302

РАЗДЕЛ 7. АНАЛИТИЧЕСКИЕ МАТЕРИАЛЫ, ПОДГОТОВЛЕННЫЕ ВНЕШНИМИ ЭКСПЕРТАМИ 310

Бирмагамбетов Т. Б. Проблемы формирования понятийного аппарата для бизнеса Казахстана и его влияние на уровень развития экономических процессов 311
Арын А.А. Микрофинансирование в Казахстане: текущее состояние, проблемы развития и новые возможности.. 315

Бірмағамбетов Т.Б.
э.ғ.к., Халықаралық Бизнес Академиясының «Қаржы» кафедрасының аға оқытушысы

ҚАЗАҚСТАННЫҢ БИЗНЕСІ ҮШІН ҰҒЫМДЫҚ АППАРАТТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕСІ МЕН ОНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ ДЕҢГЕЙІНЕ ТИГІЗЕТІН ӘСЕРІ

ҚР Агенттігінің статистикалық мәліметтері бойынша Қазақстанда 2012 жылдың 1 желтоқсан кәсіпорын-заңды тұлғалардың 316,8 мың бірлігі тіркелген, оның ішінде ірі кәсіпорындар 2,3 мың бірлік, орташа – 14,1 мың бірлік пен шығын кәсіпорындар – 300,4 мың бірлік (1 кесте). Мұндағы 86%-дан астамы жеке меншік түріне жатады, шамамен 9%-ы – мемлекеттік меншік түріне жатады және шамамен 5%-ы шет үдерістердің елдік меншік түріне жатады. ҚР Агенттігі статистика бойынша мына төмендегі өлшемдердің негізінде өзінің саралауын жүзеге асырады:

- орташа тізімдік ірі кәсіпорындардағы қызметкерлер 250 адамнан асады;
- орташа тізімдік орташа кәсіпорындардағы қызметкерлер 50 адамнан 250 адамға дейін жетеді;
- орташа тізімдік кіші кәсіпорындардағы қызметкерлер саны 50 адамға дейін жетеді.

Сонымен қатар, заңды тұлғалардың шығын кәсіпо-рындарының құрамына микробизнеске және жеке тұлғалардың сараланымына жатпайтын жеке кәсіпорындар кірмейді. Өткен жылдың 1 желтоқсанында Қазақстанда 1 033 851 жеке кәсіпкерлер тіркелген, олардың ішінде 41%-дан астамы саудаға жатады, шамамен 22%-ы – жеке сипаттағы қызмет көрсететіндер болып саналады, 19%-ы – ауыл, орман және балық шаруашылығы, шамамен 11%-ы – тасымалдау мен байланыс, ал қалған 7%-ы – экономиканың өзге салалары.

Бирмагамбетов Т. Б.
к.э.н., ст. преподаватель кафедры «Финансы»
Международная Академия Бизнеса

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПОНЯТИЙНОГО АППАРАТА ДЛЯ БИЗНЕСА КАЗАХСТАНА И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА УРОВЕНЬ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ

В Казахстане, по данным Агентства РК по статистике, на 1 декабря 2012 г., зарегистрировано 316,8 тысяч единиц предприятий-юридических лиц, из которых крупных предприятий 2,3 тыс. единиц, средних – 14,1 тыс. единиц и малых предприятий – 300,4 тыс. единиц (таблица 1). При этом более 86% принадлежат к частной форме собственности, около 9% – к государственной форме собственности и около 5% относятся к иностранной форме собственности. Агентство РК по статистике осуществляет свое ранжирование предприятий на основе следующих параметров:

- крупные предприятия со среднесписочной численностью работающих свыше 250 человек;
- средние предприятия со среднесписочной численностью работающих от 50 человек до 250 человек;
- малые предприятия со среднесписочной численностью до 50 человек.

В то же время в состав малых предприятий юридических лиц не входят индивидуальные предприятия, которые относятся к сегменту физических лиц и к микробизнесу. Между тем, на 1 декабря прошлого года в Казахстане зарегистрировано 1 033 851 индивидуальных предпринимателей, из которых более 41% относятся к торговле, около 22% – предоставляют услуги индивидуального характера, 19% – сельское, лесное и рыбное хозяйство, около 11% – транспорт и связь и оставшиеся 7% – прочие отрасли экономики.

1-кесте. Тіркелген кәсіпорын-заңды тұлғалар бойынша ақпараттар [1].
Таблица 1. Информация по зарегистрированным предприятиям – юридическим лицам [1].

	Барлығы Всего	Оның ішінде меншік түрі бойынша в том числе по формам собственности			Әрекеттегі кәсіпорындар саны Кол-во действующих предприятий	Тіркелгендердің ішіндегі әрекеттегі кәсіпорындар пайызы % действующих предприятий от зарегистрированных
		Мемлекеттік Государственная	Жеке Частная	Шет елдік Иностранная		
Қазақстан Республикасы Республика Казахстан	316 844	27 353	273 011	16 480	177 584	56
Шағын Малые	300 354	18 225	266 209	15 920	162 257	54
Орташа Средние	14 165	8 190	5 545	430	13 069	92
Ірі Крупные	2 325	938	1 257	130	2 258	97

ҚР Агенттігінің статистика мәліметтері бойынша –www.stat.kz/бизнес-тіркелім
По данным Агентства РК по статистике –www.stat.kz/бизнес-регистры

Осыған байланысты, бизнестің әрбір түрін бағалау үшін, ең алдымен, әрбір бизнестің қандай үлгіде қалыптасатындығын түсініп алу керек. Статистикалық мәліметтер бойынша, Қазақстан нарығында тек 54%-ы ғана тіркелген кіші кәсіпорындар жұмыс істейтіндер болып саналады, яғни 138,09 мың кәсіпорын толығымен жұмыс істемейді. Ірі және орташа кәсіпорындар бойынша жұмыс істемейтіндер ретінде 67 ірі және 1 096 орташа кәсіпорындар жатады. Жалпы Қазақстан бойынша кәсіпорындар саны 177 584 бірлікті құрайды, олардың ішінде 162 257 бірлік-шағын кәсіпорындар. Сонымен қатар, «Жеке кәсіпкерлік туралы» ҚР Заңында көрсетілген жеке кәсіпкерлерді мойындаудың белгілі бір өлшемдері бизнестің белгілі бір сараланымына жеке кәсіпкерлерді енгізудің нақты бір шекараларын анықтамайды. Сонымен, жеке кәсіпкерлер орташа және шағын бизнес болуы мүмкін. Мұнда 3-баптағы 3-тармаққа сәйкес, «мемлекеттік органдарға жеке кәсіпкерліктің жеке алынған субъектілерінің ерекше артықшылық жағдайын белгілейтін нормативтік-құқықтық актілерін қабылдауына тыйым салынады» [2], ал бұл Қазақстандағы бизнестің алуан түрлерінің қызметтеріне кері әсерін тигізеді. Сонымен қатар, жалпы үлестік меншігі бар қарапайым серіктестік түрінде әрекет ете алатын заңнамада жеке кәсіпкерлікпен байланысты бірнеше мәселелер болуы мүмкін.

Бір уақытта, 2012 жылдың 1 желтоқсанда ауыл шаруашылығында 191 428 диқандық (фермерлік) шаруашылық бірлігі шоғырланған, олардың ішіндегі 188 996 бірлік жұмыс істеп тұр. Сонымен қатар заңнамада, белгілі бір бизнес түріне жатқызылатын диқан шаруашылығына қатысты олқылықтар бар, өйткені шағын (50 адамға дейін) немесе ұсақ (10 адамға дейін) болуы мүмкін.

Бизнестегі кәсіпорын қызметінің статистикалық көрінісі бойынша қалыптасқан жағдайды ескере отырып, мынаны айтуға болады-бизнестің алуан түрлі категориялары мен бизнес түріне жататындардың арасында белгілі бір нақты шекара жоқ. Әдістеме негізінде мынадай мәселе туындайды: статистика бойынша ҚР Агенттігі кәсіпорындарда жұмыс істейтін қызметкерлердің орташа тізімдік саны бойынша таңдауды жүзеге асырады, ал заңнамада саны бойынша ғана емес, сонымен қатар активтер бойынша өлшемдер белгіленген.

Осыған байланысты, ірі, орташа, шағын және басқа бизнес ретінде «Жеке кәсіпкерлік туралы» Заңға сәйкес бағаланатын ұғымдық аппаратты анықтау қажеттілігі туындайды. Ұғымдық аппаратты қалыптастыру бойынша жұмыстың бастамасына кәсіпорындар бойынша сандық өлшемдерді бағалау жатады:

• **Ірі бизнес** – орташа жылдық саны 500 адамнан асатын және активтері 104 млрд. теңгеден асатын

Вместе с этим, для оценки каждого вида бизнеса необходимо, прежде всего, понять, как и в какой форме формируется каждый бизнес. По статистическим данным, на казахстанском рынке только 54% зарегистрированных малых предприятий являются действующими, то есть фактически не работают 138,09 тыс. предприятий. По крупным и средним предприятиям неработающими являются лишь 67 крупных и 1 096 средних предприятий. В целом по Казахстану число действующих предприятий составляет 177 584 единиц, из них 162 257 единиц малых предприятий. В то же время определенные параметры признания индивидуальных предпринимателей, указанные в Законе РК «О частном предпринимательстве», не определяют четко границ вхождения индивидуальных предпринимателей в тот или иной сегмент бизнеса. Так, индивидуальные предприниматели могут быть средним и малым бизнесом. При этом в соответствии со статьей 3 подпункт 3 «запрещается принятие государственными органами нормативных правовых актов, устанавливающих привилегированное положение отдельно взятых субъектов частного предпринимательства»[2], что негативно влияет на деятельность различных видов бизнеса в Казахстане. Кроме того, в законодательстве существует ряд проблем, связанных с индивидуальным предпринимательством, которое может действовать в виде простых товариществ с общей долевой собственностью.

Одновременно, в сельском хозяйстве на 1 декабря 2012 г. сконцентрировано 191 428 единиц крестьянских (фермерских) хозяйств, из которых действующими являются 188 996 единиц. Также в законодательстве существует пробел в отношении крестьянских хозяйств, которые необходимо отнести к определенному бизнесу, так как существует 180 тыс. крестьянских хозяйств, которые могут быть малыми (до 50 человек) или мелкими (до 10 человек).

Учитывая сложившуюся ситуацию по статистическому отражению деятельности предприятий в бизнесе, можно отметить, что отсутствует четкая граница между различными категориями бизнеса и отнесением видов бизнеса. С точки зрения методологии существует проблема в том, что Агентство РК по статистике осуществляет выборку по среднесписочной численности работающих на предприятии, а в законодательстве установлены параметры не только численности, но и активов.

В этой связи возникает необходимость определения понятийного аппарата, который будет оценивать их в соответствии с Законом РК «О частном предпринимательстве» как крупный, средний, малый и другой бизнес. Началом работы по формированию понятийного аппарата будет оценка количественных параметров по предприятиям:

немесе (бір қызметкерге 208 млн. теңге активтен келетін) кәсіпорын;

• **Орта бизнес** – орташа жылдық саны 500 адамға дейінгі және активтері 10 млрд. теңгеден бастап (бір қызметкерге 200 млн. теңге активтен келетін) 104 млрд. теңгеге дейінгі активтері бар кәсіпорын;

• **Шағын бизнес** – (диқан шаруашылығы) орташа жылдық саны 10-нан 50 адамға дейінгі және активтері 0,5 млрд. теңгеден бастап (бір қызметкерге 50 млн. теңге активтен келетін) 10 млрд. теңгеге дейінгі активтері бар кәсіпорын;

• **Ұсақ бизнес** (диқан шаруашылығы) орташа жылдық саны 5-тен 10 адамға дейінгі және активтері 50 млн. теңгеден бастап (бір қызметкерге 10 млн. теңге активтен келетін) 500 млн. теңгеге дейінгі активтері бар кәсіпорын;

• **Үй шаруашылығы** (диқан шаруашылығы) бір отбасының 2-ден 5-ке дейінгі мүшелерінен тұратын активтері 5 млн. теңгеден басталып (бір қызметкерге 2,5 млн. теңге активтен келетін) 50 млн. теңгеге дейінгі активтері бар кәсіпорын.

• **Жеке кәсіпкерлер** (бір адам) 5 млн. теңгеге дейін.

Ірі бизнес үшін алда құнды қағаздар шығаруды, шет аймақтардан ақшалай табыс түсіруді, мемлекеттік несиелер мен заемдар алуды жүзеге асыратын, мемлекет жариялаған сайыстарға қатысатын тек акционерлік қоғамдарды анықтауды ұсынамыз. Ірі бизнес кәсіпорындары үшін Қазақстанның қор биржасындағы (KASE) саудаға қатысу мүмкіндігі мен жыл сайын қаржылық есепті беріп отыруды анықтау қажет. Қазіргі уақытта KASE тек 112 эмитентті бар [3], олардың көп бөлігі Қазақстанның қаржылық секторына келеді. Құнды қағаздар нарығын дамыту қажеттілігін ескере отырып, қаржылық есепті ұсынып, ірі бизнес өкілдерін KASE-ға қатысуға міндеттеу керек. Мұнда егер де кәсіпорын құнды қағаздар нарығының операцияларына қатыспайтын болса, онда оны автоматты түрде активтері кішірейіп және оларды белгіленген деңгейге дейін жеткізіп, орташа бизнестің сегментіне өтетін болады.

Ірі бизнес туралы түсініктердің қалыптасуы бір қызметкер активтерінің нормасының өлшемдеріне байланысты болады, ал бұл кәсіпорын қызметінің өзіне ғана емес, сонымен қатар осы кәсіпорын қызметінің әлеуметтік саласына да оңтайлы әсер ете алады.

Орта бизнес ретінде де мемлекеттік несиелер мен заемдар ала алатын, мемлекеттің жариялаған тендерлеріне (конкурстарына) қатыса алатын кәсіпорындарды анықтаймыз, бірақ та оларға құнды қағаздар шығару, шет аймақтардан ақшалай табыс табу, мемлекеттік бағдарламаларға қатысу бойынша шектеулер қойылады. Бірақ та олар салалық бағдарламаларға қатыса алады.

• **крупный бизнес** – предприятие со среднегодовой численностью свыше 500 человек и активами свыше 104 млрд. тенге или (208 млн. тенге активов на одного работающего);

• **средний бизнес** – предприятие со среднегодовой численностью от 50 человек до 500 человек (включительно) и активами от 10 млрд. тенге (200 млн. тенге активов на одного работающего) до 104 млрд. тенге;

• **малый бизнес** – предприятие (крестьянское хозяйство) со среднегодовой численностью от 10 до 50 человек и активами от 0,5 млрд. тенге (50 млн. тенге активов на одного работающего) до 10 млрд. тенге;

• **мелкий бизнес** (крестьянское хозяйство) со среднегодовой численностью до от 5 до 10 человек и активами от 50 млн. тенге (10 млн. тенге активов на одного работающего) до 500 млн. тенге

• **домашние хозяйства** (крестьянское хозяйство) от 2 до 5 членов одной семьи с активами от 5 млн. тенге (2,5 млн. тенге активов на одного работающего) до 50 млн. тенге

• **индивидуальные предприниматели** (один человек) до 5 млн. тенге.

Для крупного бизнеса предлагаем определить только акционерные общества, которые в дальнейшем могут осуществлять выпуск ценных бумаг, привлекать денежные средства из-за рубежа, получать государственные кредиты и займы, участвовать в конкурсах, объявленных государством. Для предприятий крупного бизнеса необходимо определить возможность участия в торгах на Казахстанской фондовой бирже (KASE) и предоставления ежегодной финансовой отчетности. В настоящее время на KASE имеется лишь 112 эмитентов [3], большая часть которых приходится на финансовый сектор Казахстана. Учитывая необходимость развития рынка ценных бумаг, следует обязать представителей крупного бизнеса участвовать на KASE, предоставляя финансовую отчетность. При этом, если предприятие не будет принимать участие в операциях на рынке ценных бумаг, то автоматически переходит в сегмент среднего бизнеса с уменьшением активов и доведения их до установленного уровня.

Формирование представления о крупном бизнесе будет связано также с параметрами норм активов на одного работающего, что также будет позитивно влиять на деятельность не только самого предприятия, но и на социальную сферу деятельности этого предприятия.

В качестве среднего бизнеса следует определить также акционерные общества, которые могут получать государственные кредиты и займы, участвовать в тендерах (конкурсах), объявленных государством, но имеют ограничения по выпуску ценных бумаг, по привлечению денежных средств из-за границы,

Шағын бизнес бекітілген салалық бағдарламалармен ғана республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік бағдарламалар бойынша заемдар мен несиелер ала алады, жергілікті бюджет арқылы қаржыландыруды жүзеге асыратын бағдарламаларға қатыса алады.

Бизнестің қалған барлық түрлері жергілікті бюджет арқылы қаржыландырылатын бағдарламаларға қатыса алады.

Нақты ақпараттар алу мен оның дұрыстығының негізгі бағыттарының біріне кәсіпорынның қаржылық есебі жатады. Ол үшін кәсіпорындардың қаржылық қызметінің анықтығына апаратын шаралардың бірнеше түрлерін жүзеге асыру керек:

1. Қаржы министірлігі жанынан қызметі Қазақстанның кәсіпорындары бойынша ай сайынғы (тоқсан сайын) қаржылық есепті қалыптастыруға аттын институтты құру керек;

2. кәсіпорындарды ірі, орташа және шағын кәсіпорындарға, сонымен қатар салаларға саралауды жүзеге асыру керек;

3. қаржылық есеп бойынша алынған мәліметтерді алуан түрлі тұрғыдан қалыптастыру керек.

Әрбір кәсіпорындар бойынша мәліметтер осы институттың сайтында ай сайын (тоқсан сайын) корінетін болады. Мұндай ақпараттарды алып отыру алуан түрлі қаржылық құрылымдардың өкілдеріне бизнестің түріне, тәуелсіз кәсіпорын қызметін бағалауға, олардың табыс көздерін қадағалап отыруға, кәсіпорындардың дамуына бақылау жүргізуге, кәсіпорынның қызметі бойынша шынайы болжамдар жасауға және бизнестің барлық субьектілері туралы толық ақпараттар алып отыруға мүмкіндік береді.

Осының нәтижесінде, қаржылық есепті қалыптастыру мен бизнес түрін қалыптастыру үшін ұғымдық аппаратты құру бизнес түрінің масштабын бағалауға, әрдайым оларға бақылау жүргізуге және бизнес түрін дамыту үшін базаны дайындауға мүмкіндік береді.

Дерек көздері:

1. www.stat.kz/бизнес-тіркелімдер

2. №124-III 2006 жылғы 31 қаңтардағы «Жеке кәсіпкерлік туралы» Қазақстан Республикасының Заңы

3. www.kase.kz

участию в государственных программах. Однако они могут участвовать в отраслевых программах.

Малый бизнес может получать займы и кредиты по государственным программам, которые финансируются из республиканского бюджета только на установленные отраслевые программы, участвовать в программах, осуществляющих финансирование через местный бюджет.

Все остальные виды бизнеса могут участвовать в программах, финансируемых бюджетом через местные бюджеты.

Одним из основных направлений в получении достоверной информации и ее прозрачности является финансовая отчетность предприятий. Для этого следует осуществить несколько видов мероприятий, который в конечном итоге приведут к прозрачности финансовой деятельности предприятий:

1. создать при Министерстве финансов институт, деятельность которого будет направлена на формирование ежемесячной (ежеквартальной) финансовой отчетности по предприятиям Казахстана;

2. осуществлять ранжирование предприятий на крупные, средние и малые предприятия, а также на отрасли;

3. полученные данные по финансовой отчетности формировать в различных разрезах.

Данные по каждому предприятию будут ежемесячно (ежеквартально) отражаться на сайте данного института. Получение такой информации позволит представителям различных финансовых структур оценивать деятельность предприятий вне зависимости от вида бизнеса, отслеживать их денежные потоки, проводить мониторинг развития предприятий, составлять реальные прогнозы по деятельности предприятий и получать полную информацию о всех субъектах бизнеса.

В результате, построение понятийного аппарата для формирования видов бизнеса и формирования финансовой отчетности позволит оценить масштабы видов бизнеса, постоянно осуществлять их мониторинг и подготовить базу для развития видов бизнеса.

Источники:

1. www.stat.kz/бизнес-регистры

2. Закон Республики Казахстан «О частном предпринимательстве» от 31 января 2006 г. №124-III

3. www.kase.kz